

บทที่ 5

ผลการศึกษาเรื่อง ค่านิยมของสังคมไทย ที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ตลอดจนความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัล ในปัจจุบัน

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง ค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล และความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) สํารวจความคิดเห็น และทัศนคติของประชากรกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ และจำแนกผลการศึกษาวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไป และพฤติกรรมกรรมการชมรายการแข่งขันชิงรางวัลของผู้ชม

สำหรับประชากรตัวอย่าง 100 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ชมรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น สามารถจำแนกตามเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ได้ดังนี้

เพศ

เพศชาย	-	38%
เพศหญิง	-	62%

อายุ

อายุต่ำกว่า 19 ปี	-	17%
อายุ 20 - 29 ปี	-	56%
อายุ 30 - 39 ปี	-	19%
อายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป	-	8%

ระดับการศึกษา

ประถม	-	4%
มัธยม/ปวช.	-	23%
อนุปริญญา/ปวส.	-	20%
ปริญญาตรี	-	38%
สูงกว่าปริญญาตรี	-	15%

อาชีพ

ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	7%
เจ้าของกิจการธุรกิจ	-	3%
นักเรียน/นักศึกษา	-	41%
พนักงานบริษัทเอกชน	-	40%
วิชาชีพอิสระ	-	6%
แม่บ้าน	-	3%
อื่นๆ	-	0%

จากการสำรวจประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 100 คน พบว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นรายการประเภทหนึ่งที่มีผู้ติดตามชมเป็นจำนวนมาก โดยผู้ชม 59% มักจะติดตามชมสัปดาห์ละ 1 - 2 รายการ ส่วนผู้ชมอีก 31% นั้น ติดตามชมรายการแข่งขันชิงรางวัลสัปดาห์ละ 3 - 4 รายการ และสำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลรูปแบบที่มีผู้ชมติดตามชมมากที่สุด คือรายการเกมโชว์ (Game Show) ซึ่งจากรายการแข่งขันชิงรางวัลทั้งหมดในปัจจุบัน พบว่า รายการเกมโชว์ 5 อันดับแรกที่มีผู้ชมมากที่สุด ได้แก่ รายการชิงร้อยชิงล้าน (18%) รายการกรูสมบัติ (17%) รายการคู่รัก (12%) รายการเวทิตอง (10%) และรายการลุ้นข้ามโลก (7%) ซึ่งหากพิจารณาจะเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลเหล่านี้ส่วนใหญ่ ก็เป็นรายการที่จัดอยู่ในประเภทเน้นความบันเทิงเป็นหลักแทบทั้งสิ้น

ส่วนรายการแข่งขันตอบปัญหา (Quiz Show) ซึ่งเป็นรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระ ความรู้เป็นหลักนั้น ปรากฏว่า มีผู้ติดตามชมเป็นจำนวนน้อยกว่ารายการชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก สำหรับรายการที่มีผู้ติดตามชม คือ รายการกาลิเลโอเกม (4%) ซึ่งผู้ชมที่ชมรายการส่วนใหญ่ก็คือ ผู้ชมที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 39 ส่วนรายการ 180 ใคว (2%) ซึ่งเป็นรายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเยาวชน นักเรียน นักศึกษานั้น พบว่า ผู้ที่ชมรายการกลับเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ และเป็นผู้ชมที่เป็นแม่บ้านซึ่งมีความสนใจในการแข่งขันตอบปัญหาความรู้และเวลาว่างตรงกับช่วงเวลาที่ยุติออกอากาศพอดี

สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระความรู้ และความบันเทิงอย่างเช่น รายการดวงกับดาว ก็มีผู้ติดตามชมบ้างพอสมควร ประมาณ 6% ซึ่งถือว่ามากกว่ารายการประเภทที่เน้นสาระ ความรู้เป็นหลัก แต่ก็จัดว่าน้อยกว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก ที่มีผู้ติดตามชมเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ชมในสังคมไทยส่วนใหญ่นิยมชมรายการประเภทที่นำเสนอความบันเทิง สนุกสนานสามารถผ่อนคลายความตึงเครียด มากกว่าที่จะชมรายการประเภทที่นำเสนอสาระ ความรู้ เป็นหลัก และถ้าหากเป็นรายการประเภทที่ให้สาระความรู้ นั้น ผู้ชมก็มักจะต้องการให้มีความบันเทิงสนุกสนานสอดแทรกอยู่ในสาระความรู้ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เนื้อหารายการหนักจนเกินไป ซึ่งอาจจะทำให้เครียดได้นั่นเอง ดังนั้น รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิง

ซึ่งเป็นรายการที่อยู่กึ่งกลางระหว่าง สาระ ความรู้ และความบันเทิงอย่างรายการดวงกับดาวนั้น จึงมีผู้ที่ติดตามชมมากกว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระความรู้เป็นหลัก

สำหรับจุดเด่น หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการ ซึ่งถือเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น สามารถแสดงให้เห็นได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แสดงการจำแนกประชากรตามเหตุผลในการชมรายการแข่งขันชิงรางวัล

เหตุผลที่ติดตามชมรายการ	จำนวนประชากร (คิดเป็นเปอร์เซ็นต์)
1. ชอบพิธีกร หรือผู้ดำเนินรายการ	27%
2. ชอบชมผู้ร่วมรายการที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง	27%
3. ชอบสาระ ความรู้ หรือประโยชน์จากรายการ	26%
4. ชอบชมเกมการแข่งขันต่างๆ ของรายการ	19%
5. เหตุผลอื่นๆ เป็นช่วงเวลาว่าง	1%
จำนวนรวม	100%

จากตารางที่ 21 เราจะเห็นได้ว่า พิธีกร หรือผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการถือเป็นจุดเด่น หรือจุดขายของรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่สำคัญ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้รู้สึกอยากติดตามชมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ พิธีกร และผู้ร่วมรายการถือเป็นหัวใจสำคัญของรายการแข่งขันชิงรางวัล กล่าวคือ พิธีกรจะเป็นผู้ควบคุม และดำเนินรายการให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีตลอดรายการ ในขณะที่ผู้ร่วมรายการหรือผู้แข่งขัน ก็คือ ตัวชูโรง ซึ่งถือเป็นสีสันของรายการ เพราะฉะนั้นยิ่งพิธีกร และผู้ร่วมรายการเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่รู้จักของผู้ชมมากเท่าไร ผู้ชมก็จะให้ความสนใจและรู้สึกอยากติดตามชมมากขึ้นเท่านั้น

ในส่วนของพิธีกร หรือ ผู้ดำเนินรายการนั้น ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการคือ รายการโทรทัศน์ของไทย ไม่ว่าจะเป็นรายการแข่งขันชิงรางวัล หรือรายการรูปแบบอื่นก็ตาม มักจะ

นิยมใช้พิธีกรคู่ ชาย - หญิง หรืออาจมีพิธีกรที่เป็นดาวตลกมาเป็นผู้ช่วยพิธีกรด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้สันนิษฐานว่า คนไทยชอบชมรายการที่มีพิธีกรลักษณะของ “ลูกคู่” คือ การผสมผสานในด้านความคิด คำพูด หรือบทสนทนาของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งดูเหมือนว่าพิธีกรในลักษณะของ “ลูกคู่” จะสร้างสรรค์ความสนุกสนาน และทำให้รายการมีสีสันได้ดีกว่ารายการที่มีพิธีกรคนเดียว แต่อย่างไรก็ตามเราจะเห็นได้ว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลบางรายการ อย่างเช่น รายการ “คู่รัก” ก็ใช้พิธีกรเพียงคนเดียว คือ ไตรภพ ลิมปพัทธ์ ซึ่งในประเด็นนี้ถือเป็นข้อยกเว้น เพราะการที่รายการโทรทัศน์จะมีพิธีกรคนเดียวได้หรือไม่นั้นจะต้องคำนึงด้วยว่า พิธีกรคนนั้นสามารถครองเวที หรือดำเนินรายการได้อย่างมีสีสันมากน้อยแค่ไหน นั่นหมายถึงว่า พิธีกรคนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัว คือมีไหวพริบ ปฏิภาณที่ดี สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย จึงจะสามารถดำเนินรายการได้เพียงคนเดียว

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า พิธีกรรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ใช่บุคคลที่เกิดมาเพื่อเป็นพิธีกรในรายการนั้น ๆ โดยเฉพาะ แต่พิธีกรส่วนใหญ่กลับต้องได้เด้าหรือมาจากสาขาอาชีพอื่น ๆ เช่น ดารา นักแสดง ดาวตลก ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งบางครั้งการที่พิธีกรมาจากสาขาอาชีพอื่น ๆ นั้น ก็อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิด ความไม่เหมาะสม ความไม่ลงตัวของพิธีกร หรือพิธีกรไม่เหมาะสมกับเนื้อหาของรายการได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีทัศนะว่า รายการโทรทัศน์ของไทยสมควรอย่างยิ่งที่จะมีกระบวนการสร้างพิธีกรสูตรสำเร็จขึ้นมา ยกตัวอย่างเช่น รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระความรู้เป็นหลัก ก็จะต้องสร้างพิธีกรที่เป็นผู้มีคุณวุฒิ และมีบุคลิกลักษณะ ตลอดจนความสามารถที่เหมาะสมกับเนื้อหาของรายการ เป็นต้น ซึ่งหากว่ารายการโทรทัศน์ของไทยเกิดกระบวนการสร้างพิธีกรสูตรสำเร็จดังกล่าวนี้แล้ว ก็จะทำให้รายการโทรทัศน์ของไทย มีพิธีกรที่มีความสามารถ และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการนั้น ๆ อย่างแท้จริง โดยไม่จำเป็นต้องใช้ ดารา นักแสดง หรือ ดาวตลกมาเป็นพิธีกรเหมือนกับรายการต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

สำหรับจุดเด่นของรายการแข่งขันชิงรางวัลประการถัดมาที่เป็นเหตุผลทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการ ก็คือ สาระ ความรู้ หรือประโยชน์ที่ได้รับจากรายการ ทั้งนี้เพราะผู้ชมบางส่วนมักจะชอบชมรายการแข่งขันชิงรางวัลที่น่าเสนอ สาระ ความรู้ ในเรื่องต่างๆ แต่ต้องเป็นสาระความรู้ที่ไม่หนักเกินไป อาทิเช่น สาระความรู้เกี่ยวกับสัตว์, สาระความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามสาระความรู้ หรือประโยชน์ที่ได้รับจากรายการก็ยังถือเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการรองลงมาจากความชื่นชอบในตัวพิธีกร และผู้ร่วมรายการ ส่วนการแข่งขันของรายการถือเป็นเหตุผลประการสุดท้ายที่ทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการแข่งขันชิงรางวัล ทั้งนี้เพราะเกม การแข่งขันในปัจจุบันไม่สามารถจะดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นผลมาจากเกม การแข่งขันในแต่ละรายการมีความคล้ายกันและดูซ้ำซากจำเจจนเกินไป แต่อย่างไรก็ตามหากรายการใดสามารถสร้างสรรค์เกมการแข่งขันที่แปลก แหวกแนวจากรายการอื่นๆ ก็อาจจะกลายเป็นจุดดึงดูดความสนใจ และอาจกลายเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการได้เช่นกัน ส่วนเหตุผลอีก 1% ที่ให้ผู้ชมติดตามชมรายการก็คือ ผู้ชมมีเวลาว่างตรงกับเวลาที่รายการนั้น ๆ ออกอากาศพอดี จึงมีโอกาสได้ติดตามชม

นอกจากจุดเด่น หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการจะเป็นปัจจัยที่สามารถทำให้ผู้ชมติดตามชมรายการแล้ว ยังสามารถดึงดูดใจให้ผู้ชมรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการแข่งขันในรายการได้อีกด้วย ดังนั้นผู้ที่ชมรายการแข่งขันชิงรางวัล จึงมีทั้งผู้ที่ต้องการชมรายการเท่านั้น กับผู้ที่ต้องการจะไปร่วมแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัล ซึ่งผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามกับประชากรตัวอย่าง 100 คน นั้นพบว่า ผู้ชมที่คิดจะไปร่วมแข่งขันในรายการ เป็นจำนวน 38% โดยแบ่งเป็นเพศชาย 17% และเพศหญิง 21% ส่วนผู้ชมที่ไม่เคยคิดจะไปร่วมแข่งขันในรายการนั้น คิดเป็น 62% โดยแบ่งเป็นเพศชาย 21% และเพศหญิง 41% จะเห็นได้ว่าผู้ชมที่เคยคิด หรือต้องการที่จะไปร่วมแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มีอัตราส่วนที่น้อยกว่าผู้ชมที่ไม่เคยคิด หรือไม่ต้องการที่จะไปร่วมรายการ

สำหรับเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้ผู้ชมอยากจะไปร่วมรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น 3 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 17% อยากไปร่วมรายการแข่งขันชิงรางวัล เพราะอยากได้ของรางวัลของรายการ ทั้งนี้เพราะของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น มีมูลค่ามาก อาทิเช่น เงินรางวัล ทองคำ ตัวเครื่องบิน รถยนต์ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น ของรางวัลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่สามารถล่อตา ล่อใจ และกระตุ้นให้ผู้ชมทางบ้านรู้สึกอยากมาร่วมรายการได้เป็นอย่างดี เพื่อว่าตนอาจจะมีโอกาสได้ของรางวัลดังกล่าวด้วยนั่นเอง

2. สำหรับเหตุผลอีกประการ ที่ทำให้ผู้ชมอยากไปร่วมรายการถึง 11% คือ อยากทดสอบความรู้ ความสามารถ สติปัญญา กับเกมการแข่งขันของรายการ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ชมส่วนใหญ่ มักจะชอบที่จะเล่นเกมตามผู้แข่งขันในขณะที่ตนชมรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไปด้วย ซึ่งทำให้บางครั้งผู้ชมรู้สึกว่าคุณอยากไปร่วมแข่งขันเสียเอง เพื่อที่จะทดสอบ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนสติปัญญาของตนในการแข่งขันจริงๆ และเปรียบเทียบว่าตนจะสามารถแข่งขันเกมดังกล่าว หรือตอบคำถามต่างๆ ได้เหมือนตอนที่ชมอยู่ที่บ้านหรือไม่

3. เหตุผลประการสุดท้ายที่ทำให้ ผู้ชมคิดจะไปร่วมแข่งขันเกมในรายการถึง 10% ก็คืออยากไปร่วมสนุกในรายการพร้อมๆ กับดารา นักแสดง นักร้องที่ตนชื่นชอบ เพราะผู้ชมส่วนใหญ่ มักจะชอบชมดารา นักร้อง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงออกรายการอยู่แล้ว ดังนั้น ผู้ชมจึงอยากที่จะไปร่วมแข่งขันเกมกับดารา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ตนชื่นชอบด้วยเช่นกัน เพื่อที่ตนจะได้มีโอกาสเข้าไปใกล้ชิดและสัมผัสกับดารา นักแสดง นักร้องนั่นเอง

สำหรับผู้ชมที่ไม่เคยคิด หรือไม่อยากจะไปร่วมรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น ก็มีเหตุผลมากมายเช่นกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. เหตุผลสำคัญอันดับแรก คือ ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 28% นั้น เป็นผู้ชมที่ชอบชมรายการอยู่ที่บ้าน เพื่อความสนุกสนาน สาระ บันเทิง เท่านั้น จึงไม่เคยมคิด และต้องการที่จะไปแข่งขันเกม

ในรายการแต่อย่างใด

2. ผู้ชมอีก 26% มีความคิดว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้ชมทางบ้านไปร่วมสนุกกับทางรายการ ดังนั้น ตนเองจึงไม่มีสิทธิ์ที่จะได้ไปร่วมรายการอยู่แล้วนั่นเอง

3. สำหรับผู้ชมอีกส่วนหนึ่ง คือ 7% ก็มีเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่เคยคิด และไม่ยากที่จะไปร่วมแข่งขันเกม ดังนี้

- ไม่ชอบแข่งขันกับคนอื่น ๆ	1%
- ไม่เคยคิดและไม่สนใจอยู่แล้ว	2%
- ไม่มีเวลาว่างพอที่จะไปแข่งขัน	2%
- ไม่อยากไปเพราะคิดว่าเป็นเพียงการละเล่นของคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น	1%
- คิดที่จะร่วมรายการโดยใช้วิธีโทรศัพท์เข้ามาตอบคำถามในรายการ หรือเขียนไปรษณียบัตรตอบคำถามของรายการเท่านั้น	1%

4. จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมเพียง 1% ซึ่งประกอบอาชีพในสาขาวิชาชีพอิสระนั้นคิดว่า เกม การแข่งขันต่าง ๆ ของรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นยากเกินกว่าความรู้ ความสามารถ ของตน จึงทำให้ไม่เคยคิดที่จะไปแข่งขันเกมในรายการแข่งขันชิงรางวัล

ค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล

การศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล โดยการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) สำรวจทัศนคติ และความคิดเห็นของประชากร ตัวอย่าง 100 คน พบว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น สะท้อนค่านิยมของสังคมได้ 2 ด้าน คือ

- ค่านิยมด้านบวก
- ค่านิยมด้านลบ

สำหรับค่านิยมด้านบวก และค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น สามารถจำแนกให้เห็นได้อย่างชัดเจน ดังนี้

ค่านิยมด้านบวก

ตารางที่ 22 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล

ค่านิยมด้านบวก	ระดับของความคิดเห็น			
	มีมาก	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มีเลย
1. การรักความสนุกสนานและบันเทิง	91%	8%	1%	0%
2. การแสดงออกถึงอิสระเสรีภาพในการคิด การพูด การกระทำหรือการแสดงต่างๆ	57%	37%	6%	0%
3. การทำงานเป็นทีม ตลอดจนการรู้จักแพ้ รู้จักชนะ	26%	47%	26%	1%
4. การใช้เหตุผลในการคิด และการตัดสินใจ ตลอดจนการตัดสินใจปัญหา	21%	50%	26%	3%
5. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล	12%	48%	36%	4%
6. การขบไขหาความรู้	15%	42%	38%	5%
7. การยกย่องผู้ที่มีความรู้ และความสามารถอย่างแท้จริง	13%	27%	53%	7%

จากตารางที่ 22 เราจะเห็นว่า ค่านิยมของสังคมไทยในด้านบวกที่ถูกถ่ายทอด หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มีเพียง 6 ประการ สำคัญๆ คือ

1. ค่านิยมเรื่องการรักความสนุกสนาน และความบันเทิง

จากการสำรวจพบว่า ประชากร หรือผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 91% ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา และทุกอาชีพนั้น มีความเห็นว่า ค่านิยมการรักความสนุกสนาน และบันเทิงถือเป็นค่านิยมประการสำคัญที่สุดที่ถูกถ่ายทอด และสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างเด่นชัด ทั้งนี้เพราะคนไทยเป็นคนรักความสนุกสนาน และความบันเทิงเป็นพื้นฐาน ซึ่ง ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้วิเคราะห์ไว้ในหนังสือ “วิเคราะห์เอกลักษณ์ไทย ในกระแสความเปลี่ยนแปลง” ว่า อันที่จริงแล้ว การชอบสนุก ชอบการบันเทิงนั้นเป็นนิสัยธรรมชาติของคนทุกวัฒนธรรม แต่ที่เด่นเป็นพิเศษอย่างคนไทยเห็นจะมีไม่มาก ทั้งนี้เพราะคนไทยสามารถที่จะหาช่องทางเพื่อความสนุกสนานได้ทุกเรื่อง ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันนี้ เต็มไปด้วยความเคร่งเครียด ผู้คนต้องใช้เวลาในแต่ละวันหมดไปกับการทำงาน การเรียน หรือแม้สภาพการจราจรที่มีรถติด ดังนั้นเมื่อกลับไปถึงบ้าน ผู้คนจึงต้องการผ่อนคลาย ซึ่งโทรทัศน์ก็ถือเป็นแหล่งความบันเทิงที่สะดวกและถูกที่สุด เพราะฉะนั้นรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการแข่งขันชิงรางวัลจึงถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชม ให้ผู้ชมได้สนุกสนาน บันเทิง และผ่อนคลายความตึงเครียดเมื่อได้ชมรายการนั่นเอง

2. ค่านิยมเรื่องการรักอิสระ เสรีภาพในการคิด การพูด และการแสดงออก

จากการสำรวจพบว่า ประชากรหรือผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 57% มีความคิดว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลที่น่าเสนอในปัจจุบันนี้ มักจะสนับสนุนและแสดงให้เห็นว่าคนไทยชอบที่จะมีอิสระเสรีภาพทั้งในด้านการคิด การพูด การกระทำ หรือการแสดงออก ดังจะเห็นได้จากพิธีกร และผู้แข่งขันในรายการนั้นสามารถที่จะคิด พูด หรือแสดงการกระทำ หรือแสดงออกในเรื่องต่างๆ ได้อย่างอิสระเสรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตยที่สนับสนุนให้คนมีอิสระในการคิด การพูด หรือการแสดงออกต่างๆ ดังนั้นลักษณะเช่นนี้จึงปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลด้วยเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการก็คือ ตัวแปรทางด้านอายุ และระดับการศึกษานั้นมีผลต่อทัศนคติของผู้ชมในเรื่องค่านิยมการรักอิสระ เสรีภาพ ในการคิด และการแสดงออกต่างๆ นี้ด้วย ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจพบว่าผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี ซึ่งมีจำนวน 13% และผู้ชมที่มีอายุตั้งแต่ 20-29 ปี ถึง 29% นั้น มีความคิดสนับสนุนว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลสะท้อนหรือถ่ายทอดค่านิยมเรื่องนี้อย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30-39 ปี และผู้ที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จะมองว่าค่านิยมในการรักอิสระเสรีภาพนี้ปรากฏหรือถูกถ่ายทอดผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลเช่นกัน แต่ยังไม่เด่นชัดเท่ากับค่านิยมรักความสนุกสนาน และความบันเทิง

สำหรับตัวแปรทางด้านระดับการศึกษานั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับประถม, มัธยม/ปวช. และระดับอนุปริญา/ปวส. ส่วนใหญ่จะเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมักจะ สนับสนุน และแสดงให้เห็นว่า คนไทยชอบที่จะมีอิสระ เสรีภาพ ในการคิด การพูด การกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี กลับมองว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันยังไม่สามารถสะท้อนค่านิยมดังกล่าวนี้ได้ อย่าง ชัดเจนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะการแสดงออกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิด การพูดที่ปรากฏในรายการ ยังถูกจำกัดขอบเขตอยู่เหมือนกัน จนทำให้อิสระเสรีภาพในการแสดงออกต่างๆ ไม่สามารถปรากฏ ออกมาอย่างเต็มที่นัก ดังนั้นความคิดเห็นของผู้ชมที่มีการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรี ขึ้นไปส่วนใหญ่ จึงมองว่า ค่านิยมดังกล่าวนี้ถูกถ่ายทอด หรือสะท้อนออกมาในระดับปานกลาง ดังที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อค่านิยม การรักษาสรีระภาพในการแสดงออกซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ชม

ระดับการศึกษา	ค่านิยมการรักษาสรีระภาพในการแสดงออก		ระดับของความคิดเห็น			
	มีมาก	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มีเลย	จำนวนรวม	
1. ประถม	4%	-	-	-	4%	
2. มัธยม/ปวช.	18%	2%	3%	-	23%	
3. อนุปริญญา/ปวส.	12%	5%	2%	1%	20%	
4. ปริญญาตรี	15%	17%	5%	1%	38%	
5. สูงกว่าปริญญาตรี	6%	7%	1%	1%	15%	

3. ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม

ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการรู้จักแพ้ และรู้จักชนะนั้น เป็นค่านิยมด้านบวกประการสุดท้ายที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีมที่สะท้อนผ่านสื่ออย่างไม่เด่นชัดเท่ากับค่านิยมอื่นๆ ผู้ชมโดยส่วนใหญ่ 47% เห็นว่าค่านิยมนี้ ปรากฏในรายการแข่งขันรางวัลในระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่ผู้ชม 26% เห็นด้วยว่าค่านิยมดังกล่าวมีมากและชัดเจน ซึ่งตรงข้ามกับผู้ชมอีก 26% เห็นว่า ลักษณะการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการรู้จักแพ้ รู้จักชนะ ที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีน้อยมาก ส่วนอีก 1% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมดังกล่าวเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นรายการที่เน้นการแข่งขันต่าง ๆ และการแข่งขันส่วนใหญ่ก็นักจะดำเนินไปเพื่อหาผู้ชนะเพียงคนเดียว ดังนั้นผู้แข่งขันแต่ละคนจึงต้องฝ่าฟันและแข่งขันเพื่อหาผู้ชนะ ดังนั้นลักษณะการทำเป็นทีมจึงมีน้อยหรืออาจจะมีแต่ก็อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

4. ค่านิยมเรื่องการใช้เหตุผลในการคิด และการตัดสินใจ ตลอดจนการตัดสินใจ

จากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 50% มีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมักจะสนับสนุนให้คนรู้จักใช้เหตุผลในการคิดและการตัดสินใจในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้ชมอีก 21% มีทัศนะว่าค่านิยมเรื่องนี้ปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัล ในขณะที่ผู้ชมถึง 26% มีทัศนะที่ตรงกันข้ามว่า ค่านิยมในการใช้เหตุผลในการคิด และการตัดสินใจนั้นเป็นค่านิยมที่ปรากฏ หรือถูกถ่ายทอดออกมาได้อย่างไม่เด่นชัดนัก ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้แข่งขัน และผู้ชมรู้จักใช้เหตุผลในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหาการตอบคำถามต่าง ๆ เท่าที่ควร ผู้แข่งขันส่วนใหญ่จะแข่งขันตอบคำถามปัญหาต่าง ๆ โดยปราศจากเหตุผลและหลักการ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้แข่งขันบางคนอาจจะใช้การเดาเท่านั้น และสำหรับผู้ชมอีก 1% เห็นว่า ไม่ปรากฏค่านิยมนี้เลยในรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

5. ค่านิยมเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล

จากการสำรวจ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 48% มีความเห็นว่าลักษณะหรือการแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้ชมอีก 12% ก็มีความคิดสนับสนุนว่า ค่านิยมเรื่องนี้ปรากฏให้เห็นมากในรายการแข่งขันชิงรางวัล ในขณะที่ผู้ชมถึง 28% มีทัศนะที่ตรงกันข้ามว่า ค่านิยมเรื่องการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลนั้นเป็นค่านิยมหรือลักษณะที่ปรากฏออกมาในรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างไม่เด่นชัดเท่าไรนัก หรือรายการแข่งขันชิงรางวัลยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะของค่านิยมดังกล่าวนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ส่วนผู้ชมอีก 6% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมนี้เลยแต่อย่างใด

6. ค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้

จากการสำรวจผู้ชม 100 คน พบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 42% มีความเห็นว่าค่านิยมเรื่องการใฝ่หาความรู้ที่ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้ชมอีก 15% ก็มีความเห็นว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัล แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ชมอีก 38% แนวความคิดที่สนับสนุนว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันดำเนินไปเพื่อสร้างความสนุกสนาน และบันเทิงเสียเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่การแข่งขันและการนำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้อย่างแท้จริงนั้นมีอยู่น้อย เพราะฉะนั้นรายการแข่งขันชิงรางวัลจึงไม่ค่อยปรากฏถึงค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้ที่เด่นชัดนัก ส่วนผู้ชมอีก 5% นั้นมองว่าไม่ปรากฏค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้แต่อย่างใดในรายการแข่งขันชิงรางวัล

สำหรับค่านิยมประการสุดท้ายคือ ค่านิยมการยกย่องผู้มีความรู้ และความสามารถอย่างแท้จริงนั้น ถือเป็นค่านิยมที่ไม่ค่อยปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างเด่นชัดเท่าไรนัก

ทั้งนี้ดูได้จากผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 53% เห็นว่าค่านิยมนี้ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่น้อยมาก ส่วนผู้ชมอีก 7% ยังเห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้นไม่ค่อยส่งเสริมให้ผู้แข่งขันในรายการใช้ความรู้ ความสามารถเท่าไรนัก ดังนั้นผู้แข่งขันจึงเป็นใครก็ได้ที่สามารถมาเล่นเกมหรือแข่งขันในรายการได้ โดยผู้แข่งขันอาจใช้เพียงการคาดเดา หรืออาศัยโชค ดวง ในการแข่งขันเท่านั้น

ค่านิยมด้านลบ

สำหรับทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อค่านิยมด้านลบที่ถูกถ่ายทอดหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล

ค่านิยมด้านลบ	ระดับของความคิดเห็น			
	มีมาก	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มีเลย
1. การนิยมชื่อเสียงของบุคคลมากกว่าความรู้ ความสามารถของบุคคล	71%	24%	5%	0%
2. การนิยมของแจก ของแถม	61%	38%	1%	0%
3. การชอบพูดอวดเล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริง	57%	37%	6%	0%
4. การนิยมหรือสนใจเรื่องราวของคนอื่น	55%	37%	6%	2%
5. การนิยมวัตถุ สิ่งของ "วัตถุนิยม"	48%	34%	17%	1%
6. การเสียดสี ความเชื่อเรื่องดวงโชคชะตา	37%	49%	13%	1%
7. การชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกัน	23%	43%	28%	6%
8. การให้ความสำคัญกับการต่อรอง	17	50%	24%	9%

จากตารางที่ 24 จะเห็นว่า ค่านิยมด้านลบที่ถูกถ่ายทอด หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีหลายประการ ดังนี้

1. ค่านิยมเรื่องชื่อเสียงของบุคคล มากกว่าความรู้และความสามารถของบุคคล

จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 71% มีทัศนคติว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะทำให้ความสำคัญกับควมมีชื่อเสียงของบุคคล มากกว่า ความรู้ และความสามารถของบุคคล ทั้งนี้เพราะทางรายการมักจะนิยมเชิญผู้แข่งขันที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวงการบันเทิง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง มาแข่งขันในรายการ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของผู้แข่งขันแต่อย่างใด ดังนั้นผู้แข่งขันจึงสามารถเป็นใครก็ได้ที่สามารถทำให้ผู้ชมสนใจได้เท่านั้น ทั้งนี้เพราะทางรายการอาจเห็นว่า ความมีชื่อเสียงของบุคคล สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้มากกว่าการแข่งขันที่เน้นเนื้อหา สาระ ความรู้ตลอดจนความสามารถของบุคคล และจากการที่รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ได้กลายเป็นเวทีส่วนตัวของดารา นักแสดง นักร้อง ดาวตลก ที่มักจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาโชว์ตัวในรายการ จนอาจเรียกได้ว่าเป็นรายการ Personality Show หรือ Celebrity Show หรือเป็นรายการโชว์ดารามากกว่าที่เป็นรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างแท้จริง

2. ค่านิยมเรื่องการชอบของแจก ของแถม

จากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 61% เห็นว่าค่านิยมหรือลักษณะของการชอบของแจก ของแถมนั้นปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัล ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่่มักจะให้ความสำคัญกับของแจก ของแถมต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นของรางวัลสำหรับผู้แข่งขันเอง หรือของรางวัล ของแจกสำหรับผู้ชมทางบ้านก็ตาม จนบางครั้งดูเหมือนว่าทางรายการมักจะแจกของรางวัล ของแจก ของแถมให้กับผู้แข่งขันและผู้ชมกันอย่างง่าย ๆ และมากจนเกินไป หรือดูเหมือนว่าทางรายการมีความประสงค์ที่จะแจกของรางวัลให้อยู่แล้ว เพียงแต่กำหนดวิธีการแจกของรางวัลให้เหมาะสมด้วยกติกาหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ทั้งผู้ชมและผู้แข่งขันรู้สึกว่ายากเท่านั้น ซึ่งที่จริงแล้วการแข่งขันของรายการก็ไม่ได้ยากแต่อย่างใดเลย ส่วนผู้ชมอีก 38% มีความเห็นวาค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏ หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ชมอีก 1% เห็นว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏน้อยและไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

3. ค่านิยมเรื่องการชอบพูด หรือบอกเล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริง

จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 57% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะสร้างสรรค์บรรยากาศของรายการให้ตื่นเต้น มีรสชาติ ด้วยการชอบพูดหรือบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้เกินกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกสนุกสนานไปกับรายการด้วย สำหรับเรื่องค่านิยมการชอบพูดหรือบอกเล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริงนี้ สุพัตรา สุภาพ ได้วิเคราะห์ไว้ในหนังสือ “สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี” ว่า ลักษณะการชอบพูด

การบอกเล่าเกินความเป็นจริงของคนไทยในบางครั้งจะเข้าทำนอง “โอ้อวด” หรือ “โม้” หรือ “ทับถม” หรืออาจเป็นการพูดเล่น หรือพูดในเรื่องไร้สาระจนเกินขอบเขต ซึ่งถือเป็นการสร้างบรรยากาศให้ตื่นเต้นและมีรสชาติไม่ว่าจะเป็นด้านดี หรือด้านไม่ดีก็ตาม ซึ่งอาจเป็นการยกระดับให้ดูมีค่าขึ้น แต่อาจจะมีผลให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียหาย หรืออาจจะทำเพียงเพื่อความสนุกสนานบันเทิงอย่างเดียวก็ได้ ส่วนผู้ชมอีก 37% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลสะท้อนให้เห็นค่านิยมดังกล่าวในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ชมอีก 6% มีทัศนะว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลปรากฏหรือสะท้อนให้เห็นค่านิยมนี้้น้อยมาก

4. ค่านิยมเรื่องการชอบและสนใจเรื่องราวของคนอื่น

จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 55% มีทัศนะว่า การที่รายการแข่งขันชิงรางวัลมักจะเชื้อเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง มาร่วมรายการโดยนำเสนอเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลเหล่านั้น จะมีส่วนกระตุ้นให้ผู้ชมนิยม สนใจ อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวของคนอื่นมากเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางผู้ผลิตจับจุดความสนใจของผู้ชมว่า ผู้ชมชอบที่จะชมเรื่องราวของดารา นักแสดง นักร้องที่ตนชื่นชอบ แต่อย่างไรก็ตามการนำเสนอเรื่องราวของบุคคลที่มีชื่อเสียงมากเกินไป ก็อาจจะเป็นผลเสียทั้งต่อผู้ชมและทางรายการเองก็เป็นได้ โดยที่ผู้ชมอาจจะไม่ได้รับอะไรจากรายการนอกเหนือไปจากความสนุกสนาน และบันเทิงในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่ทางรายการเองก็อาจจะถูกมองว่าเป็นรายการที่ดูเรื่อยเปื่อย เนื้อหาหรือแก่นที่แท้จริงของรายการกลับไม่มีอะไรเลย นอกจากเป็นรายการแข่งขันชิงรางวัลที่นำเสนอแต่ความสนุกสนานและบันเทิงเท่านั้น ส่วนผู้ชมอีก 37% มีความเห็นว่าค่านิยมเรื่องการชอบและสนใจเรื่องราวของคนอื่นนั้นปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ชม 6% เห็นว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏในระดับที่น้อยและยังไม่ชัดเจน ส่วนผู้ชมอีก 1% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมนี้แต่อย่างใด

5. ค่านิยมเรื่องการนิยมวัตถุ สิ่งของ หรือ “วัตถุนิยม”

จากการสำรวจพบว่า ผู้ชม 48% มีทัศนะว่าค่านิยมเรื่อง “วัตถุนิยม” นี้ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างมากและเด่นชัด ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในโทรทัศน์ไทย มักจะแจกของรางวัลกันอย่างง่าย ๆ และมากจนเกินไป ของรางวัลส่วนใหญ่ก็มีค่ามาก เช่น ทองคำ รถยนต์ เป็นต้น เราจะเห็นว่าแม้แต่รถยนต์ซึ่งเป็นของรางวัลสูงสุดของรายการส่วนใหญ่ก็ยังมีการแข่งขันกันในเรื่องของยี่ห้อรถยนต์ เช่น รายการนี้แจกรถนิสสัน (NISSAN) รายการนั้นแจกรถโตโยต้า (TOYOTA) และรายการโน้นแจกรถเบนซ์ (BENZ) เป็นต้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ของรายการแข่งขันชิงรางวัลอาจมีส่วนทำให้คนไทยนิยมวัตถุสิ่งของ รู้สึกอยากได้ อยากเป็นเจ้าของ และอาจคิดว่าการไปแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นวิธีที่ทำให้ตนรวยและมีโอกาสได้ร่ำรวยกว่าการที่ตนเองจะทำมาหากินและเก็บเงินซื้อเอง ดังนั้นรายการแข่งขันชิงรางวัลจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สามารถทำให้ได้ของรางวัล หรือเงินมาอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้อง

ลงทุนแต่อย่างใด ส่วนผู้ชมอีก 37% มีความเห็นว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ชมอีก 17% เห็นว่าค่านิยมดังกล่าวสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่น้อยมาก ส่วนผู้ชมอีก 1% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมนี้แต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อสังเกตประการหนึ่งก็คือ ตัวแปรอาชีพก่อนข้างมีผลต่อทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องการนิยมวัตถุสิ่งของ ดังดูได้จากผลการสำรวจผู้ชม 100 คน พบว่า ผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 16% เห็นว่า ลักษณะของวัตถุนิยมที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีอยู่ในระดับปานกลางและไม่เด่นชัด ในขณะที่พนักงานบริษัทเอกชนอีกส่วนหนึ่งถึง 10% กลับมองว่า ไม่ปรากฏค่านิยมวัตถุนิยมดังกล่าวในรายการแข่งขันชิงรางวัลแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะพนักงานบริษัทเอกชนส่วนใหญ่จะมีทัศนะว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลหลายรายการในปัจจุบันไม่ค่อยแจกรางวัลใหญ่ๆ หรือรางวัลแจ๊คพ็อตให้กับผู้แข่งขันอย่างง่าย ๆ นัก และการแข่งขันในรอบสุดท้ายของรายการส่วนใหญ่ ก็มักจะนิยมให้ผู้เล่นใช้โชค ดวงเพื่อเปิดแผ่นป้ายต่าง ๆ ซึ่งความเป็นไปได้ของการทำแจ๊คพ็อตแตกหรือการได้ของรางวัลใหญ่จึงมีน้อยมาก นอกจากนี้ผู้เล่นจะมีดวงดีจริง ๆ หรือที่เรียกว่า “เฮง” จึงจะได้รางวัลแจ๊คพ็อตไป นอกจากนั้น ในบางครั้งผู้เล่นที่สามารถเข้าไปเล่นเกมในรอบสุดท้ายนั้น กลับได้รับรางวัลน้อยกว่าผู้ที่ตกรอบแรกเสียอีก ดังนั้นในทัศนะของผู้ที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนนั้น รายการแข่งขันชิงรางวัล จึงมีลักษณะของวัตถุนิยมไม่ค่อยเด่นชัดเท่าไรนัก กล่าวคือ อาจจะมีลักษณะดังกล่าว แต่ก็ไม่มากนัก

6. ค่านิยมเรื่องการเสี่ยงโชค ความเชื่อเรื่องดวง

ค่านิยมด้านลบอีกประการหนึ่งที่ปรากฏ หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลก็คือ ค่านิยมเรื่องการเสี่ยงโชค ความเชื่อเรื่องดวง จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ 49% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นค่านิยมเรื่องการเสี่ยงโชค ความเชื่อเรื่องดวงในระดับปานกลาง ส่วนผู้ชมอีก 37% มีทัศนะว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากรายการแข่งขันชิงรางวัลมักจะให้ความสำคัญกับการเสี่ยงโชค ความเชื่อเรื่องดวง หรือโชคชะตา มากกว่าการใช้สติปัญญาในการแข่งขัน ยิ่งไปกว่านั้นบางรายการก็ยังใช้การเสี่ยงโชคเป็นวิธีตัดสินเพื่อหาผู้แพ้และผู้ชนะอีกด้วย เช่น การแข่งขันเปิดแผ่นป้าย การแข่งขันกดปุ่มคะแนน เป็นต้น ส่วนผู้ชมอีก 13% เห็นว่าลักษณะของการเสี่ยงโชค ความเชื่อเรื่องดวง ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับน้อย ส่วนอีก 1% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมดังกล่าวนี้เลย

7. ค่านิยมเรื่องการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกัน

สำหรับค่านิยมเรื่องการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกันนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่ 43% มีทัศนะว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ส่วนผู้ชมอีก 28% เห็นว่าค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่น้อยมาก และอีก 6% เห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมนี้แต่ประการใด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า

รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมักจะมีลักษณะของการแข่งขันแบบเบาๆ ไม่ใช่การแข่งขันอย่างเอาเป็นเอาตายเพื่อหาผู้ชนะ ดังนั้นลักษณะของการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกันจึงถือเป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างไม่เด่นชัดเท่าไรนัก อย่างไรก็ตามผู้ชมอีก 23% กลับมีความคิดเห็นที่ตรงกันข้ามว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมักจะสะท้อนค่านิยมดังกล่าวนี้ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมักจะมีของรางวัลใหญ่ มีมูลค่ามาก ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้แข่งขันต้องแข่งขันกัน เอาชนะกันเพื่อให้ตนเป็นผู้ชนะ และได้ของรางวัลเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง

8. ค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรอง

จากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ 50% มีทัศนคติว่า ค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรองนี้สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ส่วนผู้ชมอีก 24% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลปรากฏหรือสะท้อนค่านิยมดังกล่าวนี้น้อยมาก และผู้ชมอีก 9% มีความเห็นว่าไม่ปรากฏค่านิยมนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของการให้ความสำคัญกับการต่อรอง ไม่ว่าจะเห็นการต่อรองสิ่งของ ของรางวัล หรืออื่นๆ นั้นยังเป็นค่านิยมที่ปรากฏไม่เด่นชัดนัก ถ้าเทียบกับค่านิยมอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ชมอีก 17% กลับเห็นตรงกันข้ามว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันสะท้อนค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรองในระดับที่มากและเด่นชัด

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง ค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง คือค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมด้านบวก หรือค่านิยมด้านลบนั้น ต่างก็ปรากฏว่ามีทั้งค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการอย่างเด่นชัด และไม่เด่นชัด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่านิยมที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ว่าเป็น “ค่านิยมหลัก” และค่านิยมที่ปรากฏอย่างไม่เด่นชัดว่าเป็น “ค่านิยมรอง” โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อค่านิยมในระดับที่ “มีมาก” เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปให้เห็นได้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

ค่านิยมด้านบวก

ค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มีทั้งค่านิยมหลักและค่านิยมรอง สามารถสรุปได้ดังนี้

- ค่านิยมหลัก

ค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า “ค่านิยมหลัก” นั้น มี 2 ประการ คือ

1. ค่านิยมเรื่องการรักความสนุกสนาน และบันเทิง ถือเป็นค่านิยมหลัก ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 91% เห็นว่าค่านิยมนี้สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่มีมาก และชัดเจน

2. ค่านิยมเรื่องการแสดงออกถึงอิสระเสรีภาพในการคิด การพูด การกระทำหรือ การแสดงต่างๆ ถือเป็นค่านิยมหลัก เพราะจากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 57% เห็นว่า ค่านิยมดังกล่าวนี้ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่มีมากและชัดเจน

- ค่านิยมรอง

ค่านิยมด้านบวกที่ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างไม่เด่นชัด หรือที่เรียกว่า “ค่านิยมรอง” นั้น มี 5 ประการคือ

1. ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการรู้จักแพ้ รู้จักชนะ
2. ค่านิยมเรื่องการใช้เหตุผลในการคิด และการตัดสินใจ ตลอดจนการตัดสินใจปัญหา
3. ค่านิยมเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล
4. ค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้
5. ค่านิยมเรื่องการยกย่องผู้มีความรู้ และความสามารถอย่างแท้จริง

สำหรับค่านิยมด้านบวกทั้ง 5 ประการนี้ ถือเป็นค่านิยมรอง ทั้งนี้เพราะผู้ชมส่วนใหญ่ เห็นว่าค่านิยมเหล่านี้ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง หรือในระดับที่น้อยเท่านั้น ถ้าหากเปรียบเทียบกับค่านิยมอีก 2 ประการข้างต้น

ค่านิยมด้านลบ

ค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีทั้งค่านิยมหลักและค่านิยมรอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- ค่านิยมหลัก

ค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างชัดเจนนั้น ผู้วิจัยเรียกว่า “ค่านิยมหลัก” มี 5 ประการ ดังนี้

1. ค่านิยมเรื่องการนิยมชื่อเสียงของบุคคลมากกว่าความรู้ ความสามารถของบุคคล ถือเป็นค่านิยมหลัก ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 71% เห็นว่าลักษณะการนิยมชื่อเสียงบุคคลนั้นปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน
2. ค่านิยมเรื่องการนิยมของแจก ของแถม ถือเป็นค่านิยมหลัก ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 61% มีทัศนคติว่าลักษณะหรือค่านิยมการชอบของแจก ของแถมนี้ปรากฏมากในรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

3. ค่านิยมเรื่องการชอบพูด บอกล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริง ถือเป็นค่านิยมหลักอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 57% มีทัศนะว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมักจะส่งเสริมหรือสะท้อนให้เห็นค่านิยมดังกล่าวนี้ในระดับที่มากและชัดเจน

4. ค่านิยมเรื่องการนิยมหรือสนใจเรื่องราวของคนอื่น ถือเป็นค่านิยมหลักอีกประการหนึ่ง เพราะจากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ 55% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมีลักษณะของการนิยมหรือสนใจเรื่องราวของคนอื่นอย่างมาคนั่นเอง

5. ค่านิยมเรื่องการนิยมวัตถุ สิ่งของ หรือ “วัตถุนิยม” นั้นเป็นค่านิยมหลักประการสุดท้ายของค่านิยมด้านลบที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัล ทั้งนี้เพราะผู้ชมที่เห็นว่ามีลักษณะของวัตถุนิยมที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างมาก มีจำนวนถึง 48% นั่นเอง

- ค่านิยมรอง

ค่านิยมด้านลบที่ปรากฏ หรือสะท้อนผ่านรายการอย่างไม่เด่นชัด หรือที่เรียกว่า “ค่านิยมรอง” นั้น มี 3 ประการ คือ

1. ค่านิยมเรื่องการเลียดโชค ความเชื่อเรื่องดวงโชคชะตา
2. ค่านิยมเรื่องการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกัน
3. ค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรอง

สำหรับค่านิยมด้านลบทั้ง 3 ประการนี้ ถือเป็นค่านิยมรอง ทั้งนี้เพราะหากเปรียบเทียบกับค่านิยม 5 ประการข้างต้นแล้วนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่เห็นว่าค่านิยมการเลียดโชค การชอบแข่งขันเอาชนะซึ่งกันและกัน และการให้ความสำคัญกับการต่อรองนั้น เป็นค่านิยมที่ปรากฏ หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลางเท่านั้น

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ตัวแปรบางประการนั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อทัศนคติของผู้ชมในเรื่องค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลด้วย เช่น ตัวแปรระดับการศึกษา และตัวแปรอาชีพ เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการจะค่อนข้างมีทัศนะด้านลบ ต่อรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมากกว่าผู้ชมที่มีอาชีพอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ชมที่เป็นเจ้าของกิจการจะมองรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันในระดับปานกลาง คือไม่ดี และไม่เลวจนเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม เราสามารถสรุปได้ว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั้นมักจะถ่ายทอดหรือสะท้อนค่านิยมของสังคมไทยด้านลบ มากกว่าค่านิยมด้านบวก

ความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

สำหรับผลการศึกษา วิจัย เรื่องทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในการนำเสนอ

รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น สามารถจำแนกออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. การนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัล

สำหรับการพิจารณา การนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น สามารถแยกออกเป็น 3 ส่วน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัล

การนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัล	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. จำนวนรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน	3%	67%	30%
2. ความถี่ของการนำเสนอรายการต่อ 1 สัปดาห์	5%	51%	46%
3. ระยะเวลาที่ออกอากาศ ต่อ 1 รายการ	7%	9%	84%

จากตารางที่ 25 เราสามารถสรุปการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลได้ดังนี้

- จำนวนรายการแข่งขันชิงรางวัล จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 67% มีทัศนะว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลของแต่ละสถานีในปัจจุบันนั้น มีจำนวนมากจนเกินไป และรายการส่วนใหญ่ก็มักจะมีแนวของรายการที่ซ้ำ ๆ กัน ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก ดังนั้นจึงควรลดจำนวนรายการลงบ้าง ส่วนผู้ชมอีก 30% เห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลที่นำเสนอในปัจจุบันมีจำนวนที่เหมาะสมแล้ว ส่วนอีก 3% มีทัศนะที่ตรงข้ามกัน คือ เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้นมีจำนวนน้อยไป

- ความถี่ของการนำเสนอรายการต่อ 1 สัปดาห์ จากการสำรวจพบว่าผู้ชม 51% เห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลที่นำเสนอต่อ 1 สัปดาห์นั้น มีความถี่มากจนเกินไป เพราะในปัจจุบัน

เราจะเห็นว่าใน 1 สัปดาห์ มีรายการแข่งขันชิงรางวัลออกอากาศมากกว่า 15 รายการ ซึ่งถือว่ามีความถี่มาก จึงควรที่จะลดความถี่ของการนำเสนอรายการลงบ้าง ส่วนผู้ชมอีก 46% มีทัศนคติว่าความถี่ของการนำเสนอรายการใน 1 สัปดาห์นั้น มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนอีก 5% เห็นว่าการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลใน 1 สัปดาห์นั้น ยังมีความถี่น้อยไป

- ระยะเวลาที่ออกอากาศต่อ 1 รายการ จากการสำรวจพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 84% มีทัศนคติว่า ระยะเวลาที่ออกอากาศของรายการแข่งขันชิงรางวัลต่อ 1 รายการ คือประมาณ 1 ชั่วโมง นั้นเหมาะสมแล้ว คือไม่มากจนเกินไป และไม่น้อยจนเกินไป ส่วนผู้ชมอีก 9% มีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาที่ออกอากาศต่อ 1 รายการนั้นมากจนเกินไป หรือนานจนเกินไป ในขณะที่ผู้ชม 7% กลับเห็นว่าระยะเวลาที่ออกอากาศต่อ 1 รายการนั้นน้อยหรือสั้นจนเกินไป นอกจากนี้ผู้ชมส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าสำหรับเวลาที่ออกอากาศของรายการแข่งขันชิงรางวัลบางรายการนั้น อยู่ในช่วงเวลาที่ดีจนเกินไป ทั้งๆ ที่บางรายการมีเนื้อหาที่น่าสนใจ แต่ก็ไม่สามารถติดตามชมได้เพราะช่วงเวลาที่ออกอากาศ ไม่เหมาะสมนั่นเอง

2. ประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในด้านประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัล

ประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัล	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. รายการแข่งขันชิงรางวัลที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก	7%	53%	40%
2. รายการแข่งขันชิงรางวัลที่เน้นสาระความรู้เป็นหลัก	78%	3%	19%
3. รายการแข่งขันชิงรางวัลที่เน้นทั้งสาระความรู้ และความบันเทิง	56%	2%	42%
4. รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับผู้ใหญ่	21%	60%	19%
5. รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชน	74%	6%	20%

จากตารางที่ 26 เราสามารถสรุปความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัลได้ดังต่อไปนี้

- รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก จากการสำรวจความคิดเห็น และทัศนคติของผู้ชมซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง 100 คน นั้นพบว่า ผู้ชม 53% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก มีจำนวนมากจนเกินไป ควรปรับปรุงและลดจำนวนลงบ้าง ในขณะที่ผู้ชมในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ 40% มีความเห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่นำความบันเทิงเป็นหลักนั้นมีจำนวนที่เหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนอีก 7% มีความเห็นว่ารายการประเภทนี้ยังมีจำนวนน้อยไป

- รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระ ความรู้ เป็นหลัก จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ ถึง 78% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระ ความรู้ เป็นหลัก ในปัจจุบันนั้นมีจำนวนน้อยเกินไป ซึ่งควรจะเพิ่มจำนวนของรายการประเภทนี้ให้มากขึ้น หรืออาจจะเพิ่มปริมาณของสาระ ความรู้ ในรายการแข่งขันชิงรางวัลให้มากยิ่งขึ้น ผู้ชมอีก 19% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระ ความรู้เป็นหลักนั้น ถูกจัดและนำเสนอในสัดส่วนและจำนวนที่เหมาะสมแล้ว ส่วนอีก 3% กลับมองว่า รายการประเภทนี้มีจำนวนมากเกินไป

- รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิง จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมถึง 56% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลที่เน้นทั้งสาระความรู้และความบันเทิงในปัจจุบัน นั้น มีจำนวนน้อยเกินไป ในขณะที่ผู้ชมอีก 42% เห็นว่า รายการประเภทดังกล่าวนี้ มีจำนวน และสัดส่วนของเนื้อหารายการที่เหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนผู้ชมอีก 2% เห็นว่า รายการประเภทนี้ มีจำนวนมากเกินไป

- รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับผู้ใหญ่ สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับผู้ใหญ่นั้น ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 60% เห็นว่ามีจำนวนมากเกินไป ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันเราจะพบเห็นรายการแข่งขันชิงรางวัลที่นำเสนอเนื้อหารายการสำหรับผู้ใหญ่ ที่เน้นความบันเทิงและอยู่ในช่วงเวลาดี เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ผู้ชมอีก 21% เห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับผู้ใหญ่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ และผู้ชมอีก 19% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทนี้มีจำนวนและสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว

- รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชน ในปัจจุบัน รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็ก และเยาวชนนั้น มีจำนวนน้อยมากหากเปรียบเทียบกับรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทอื่น เช่น รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก ดังนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 74% จึงมีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชนมีจำนวนเกินไป ควรที่จะเพิ่มจำนวน และพิจารณาเวลาที่จะออกอากาศด้วย เช่น ควรจะมีรายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็ก และเยาวชน มาแทนรายการประเภทการ์ตูนบ้าง เป็นต้น สำหรับผู้ชมอีก 20% เห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น มีจำนวนและสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว ส่วนผู้ชม 2% มีความเห็นว่ารายการประเภทนี้มีมากไป

3. บุคคลผู้ร่วมรายการ

ตารางที่ 27 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในด้าน
บุคคลผู้ร่วมรายการ

บุคคลผู้ร่วมรายการ	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. พิธีกร หรือ ผู้ดำเนินรายการ	4%	17%	79%
2. ผู้แข่งขันที่สมัครจากทางบ้าน	92%	2%	6%
3. ผู้แข่งขันที่เป็นดารา นักร้อง นักแสดง ดาวตลก	4%	82%	14%

จากตารางที่ 27 สามารถสรุป ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อบุคคลผู้ร่วมรายการได้ดังนี้

- พิธีกร หรือ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 79% มีความเห็นว่า พิธีกร หรือ ผู้ดำเนินรายการมีจำนวนที่เหมาะสม ในขณะที่ผู้ชมอีก 17% มีความเห็นว่า พิธีกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรร่วม และผู้ช่วยพิธีกร ที่เป็นดาวตลกนั้นมีจำนวนที่มากเกินไป นอกจากนี้ ผู้ชมยังมีข้อเสนอแนะว่า พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการในปัจจุบันควรจะสามารถหลายๆ ด้าน คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดีแต่งตัวสุภาพเหมาะสม มีจิตวิทยาที่ดี และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ พิธีกรควรปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา การพูดคำควบกล้ำต่างๆ ควรจะพูดและออกเสียงให้ชัดเจนและพยายามใช้คำทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศให้น้อยลง และในขณะเดียวกัน พิธีกรในรายการแข่งขันชิงรางวัลควรจะพูดให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม โดยไม่พูดเรื่องไร้สาระจนเกินไป หรือพูดตลกจนเกินขอบเขตและดูไม่เหมาะสม นอกจากนี้พิธีกรยังต้องรู้จักพูดให้ขบคิด หรือสรุปสิ่งที่ดีๆ ให้ผู้ชมได้รับรู้เพื่อเป็นประโยชน์ของผู้ชมด้วย

- ผู้แข่งขันที่สมัครมาจากทางบ้าน หากเราพิจารณาสภาพของรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน จะเห็นว่ารายการส่วนใหญ่มักจะนิยมเชิญผู้แข่งขันที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นบุคคลในวงการบันเทิง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง ดาวตลก จะถูกให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ดังนั้นคนส่วนใหญ่ถึง 92% จึงเห็นว่า ผู้แข่งขันที่สมัครจากทางบ้านนั้นมีจำนวนน้อยเกินไป ทั้งนี้เพราะเนื่องมาจากรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน ไม่ค่อยเปิด

โอกาสให้ผู้ชมทางบ้านเข้ามาร่วมแข่งขันในรายการเท่าไรนัก ส่วนใหญ่แล้วผู้ผลิตรายการมักจะจำกัดขอบเขตให้ผู้ชมทางบ้านสามารถร่วมสนุกกับรายการด้วยวิธีการส่งไปรษณียบัตรมาร่วมชิงรางวัลในรายการเท่านั้น

- ผู้แข่งขันที่เป็นดารา นักแสดง นักร้อง ดาวตลก จากการสำรวจพบว่าผู้ชมถึง 82% มีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันมีผู้แข่งขันที่เป็นดารา นักแสดง นักร้อง และดาวตลกมากเกินไป ในขณะที่ผู้ชอบชมดารา นักร้องที่ตนชื่นชอบมาออกรายการถึง 14% จะเห็นว่าการเชิญผู้แข่งขันที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาแข่งขันในรายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนผู้ชมอีก 4% กลับมีความเห็นว่า ผู้แข่งขันที่เป็นดารา นักร้อง นักแสดง ดาวตลกในรายการแข่งขันชิงรางวัลยังมีจำนวนน้อยไป

4. เกมการแข่งขันของรายการแข่งขันชิงรางวัล

ตารางที่ 28 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในด้านเกมการแข่งขันของรายการแข่งขันชิงรางวัล

เกมการแข่งขันของรายการแข่งขันชิงรางวัล	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. ความยากของเกม การแข่งขันของรายการ	38%	8%	54%
2. ความยากของคำถามที่นำมาถามในรายการ	40%	4%	56%
3. การใช้สถิติปัญหา ความสามารถของผู้แข่งขันในรายการ	61%	34%	5%
4. การใช้วิธีการแข่งขันด้วยการเสี่ยงโชคต่างๆ	16%	58%	26%
5. การใช้การคาดเดา คำตอบในการแข่งขัน	11%	66%	23%

จากตารางที่ 28 สามารถสรุปความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อเกมการแข่งขันของรายการแข่งขันชิงรางวัล ได้ดังต่อไปนี้

- ความยากของเกม การแข่งขันของรายการ จากการสำรวจพบว่า ผู้ชม 56% เห็นว่า เกมการแข่งขันในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้ว กล่าวคือ ไม่ยากจนเกินไป และไม่ง่ายจนเกินไป ในขณะที่ผู้ชมอีก 38% มีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันที่ไม่ค่อยยากเท่าไรนัก กล่าวคือ ผู้แข่งขันสามารถผ่านการแข่งขันต่างๆ ในแต่ละรอบได้อย่างง่ายดาย ส่วนผู้ชมอีก 8% มีความเห็นว่าเกมการแข่งขันในปัจจุบันนั้นยากเกินไป

- ความยากของคำถามที่นำมาถามในรายการ นอกจากการพิจารณาถึงความยากของเกมการแข่งขันแล้ว ความยากของเนื้อหาคำถามที่นำมาถามในรายการก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่ 56% เห็นว่าคำถามที่ถูกนำมาใช้ถามในรายการนั้นมีความยากอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว กล่าวคือ คำถามไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป ส่วนผู้ชมอีกกลุ่มหนึ่งถึง 40% มีความเห็นว่า คำถามที่ใช้แข่งขันในรายการนั้น ยังไม่ยากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นคำถามง่ายๆ ซึ่งผู้แข่งขันไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ห่อหุ้มอะไรมาก หรืออาจจะใช้การเดาคำตอบก็ได้ ส่วนผู้ชมอีก 4% กลับมีความเห็นตรงข้ามกัน คือ คำถามที่ใช้ในรายการนั้น มีความยากมากไป

- การใช้สติปัญญา ความสามารถของผู้แข่งขันในการแข่งขัน สำหรับการใช้สติปัญญา ความสามารถของผู้แข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 61% มีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันไม่ค่อยส่งเสริมให้ผู้แข่งขันในรายการใช้สติปัญญา และความสามารถในการแข่งขันเท่าที่ควร ดังนั้นการใช้สติปัญญา และความสามารถของผู้แข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลจึงมีน้อยจนเกินไป ในขณะที่ผู้ชมอีก 34% มีความเห็นว่าผู้แข่งขันในรายการนั้นใช้สติปัญญาความสามารถของผู้แข่งขันในการแข่งขันมากเกินไป และอีก 5% เห็นว่าการใช้สติปัญญา ความสามารถของผู้แข่งขันในการแข่งขันนั้นมีความเหมาะสมแล้ว

- การใช้วิธีการแข่งขันด้วยการเสี่ยงโชคต่างๆ ในปัจจุบัน เราจะพบว่า การแข่งขันโดย ใช้วิธีการเสี่ยงโชคในรูปแบบต่างๆ นั้น ก็เป็นวิธีการแข่งขันอีกวิธีหนึ่งที่มีมักจะพบเห็นกันบ่อยใน รายการแข่งขันชิงรางวัล ซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 58% มีความเห็นว่า การใช้วิธีการเสี่ยงโชคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดแผ่นป้ายคะแนน, การกดปุ่มคะแนน หรืออื่นๆ นั้นมีมากจนเกินไป แต่ผู้ชมอีก 26% นั้น กลับมีความคิดเห็นว่าการใช้การแข่งขันโดยใช้การเสี่ยงโชคด้วยวิธีต่างๆ ของรายการ ในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว ส่วนผู้ชมอีก 16% มีความเห็นว่า การแข่งขันด้วยวิธีการเสี่ยงโชคในปัจจุบันยังมีน้อยเกินไป ควรเพิ่มให้มากขึ้นเพื่อทำให้บรรยากาศของรายการดูตื่นเต้นเร้าใจ และมีสีสันมากขึ้น

- การใช้การคาดเดา คำตอบในการแข่งขัน นอกจากการใช้วิธีเสี่ยงโชคในรูปแบบต่างๆ ในรายการแล้ว เราจะเห็นว่า การแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่มักจะเน้นการคาดเดา คำตอบในการแข่งขันเป็นหลัก ซึ่งบางครั้งก็อาจจะดูเหมือนว่ามีมากจนเกินไป ดังนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่

ถึง 60% มีความเห็นว่า การใช้การคาดเดาคำตอบในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมามากเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ชมอีก 23% กลับเห็นว่า การใช้การคาดเดาคำตอบในการแข่งขันของผู้แข่งขันนั้น มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนอีก 11% เห็นว่า การแข่งขันโดยใช้การคาดเดาคำตอบนั้นมีน้อยเกินไป

5. ของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัล

ตารางที่ 29 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในด้านของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัล

ของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัล	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. มูลค่าของรางวัลของรายการ	17%	28%	55%
2. ความยากของการแจกรางวัลของรายการ	24%	16%	60%

สำหรับการพิจารณาของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น จะพิจารณาเพียง 2 ด้าน คือ

- มูลค่าของรางวัลของรายการ

สำหรับของรางวัลของรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น มักจะเป็นของรางวัลที่มีมูลค่ามาก ซึ่งอาจเป็นเงินรางวัล หรือของรางวัลต่างๆ เช่น ทองคำ, รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งในส่วนนี้ ผู้ชมถึง 55% มีทัศนะว่า ของรางวัลต่างๆ เหล่านี้มีมูลค่าที่จัดว่าเหมาะสมแล้ว กล่าวคือ ไม่มากจนเกินไป และไม่น้อยจนเกินไป ส่วนผู้ชมอีก 28% มีความเห็นว่า ของรางวัลในรายการนั้นมีมูลค่ามากจนเกินไป จนอาจมีส่วนทำให้คนรู้สึกอยากได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้แข่งขัน หรือผู้ชมเอง จนอาจกลายเป็นการสร้างค่านิยมเรื่อง "วัตถุนิยม" ขึ้นมาก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ชมอีก 17% มีความเห็นว่า ของรางวัลนั้นยังมีมูลค่าน้อยไป ควรจะแจกรางวัลที่มีมูลค่ามากกว่านี้ เพื่อให้รายการดูน่าสนใจ และมีสีสันมากยิ่งขึ้น

- ความยากของการแจกรางวัลของรายการ

ความยากของการแจกรางวัล หมายถึง ความเป็นไปได้ที่ผู้แข่งขันจะได้รับรางวัล

จากรายการ เพื่อพิจารณาว่า การแจกของรางวัลของรายการนั้น มีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน
ซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ 60% เห็นว่าการแจกของรางวัล ของรายการในปัจจุบันนั้นอยู่ในสัดส่วนที่
เหมาะสมแล้ว กล่าวคือ ไม่ยากจนเกินไปและไม่ง่ายจนเกินไป ส่วนผู้ชมอีก 24% เห็นว่า การแจก
ของรางวัลของรายการนั้น ง่ายจนเกินไป ประกอบกับเกมการแข่งขันก็ไม่ยาก จึงทำให้ผู้แข่งขัน
มักจะได้ของรางวัลกันอย่างง่าย ๆ ส่วนผู้ชมอีก 16% มีความเห็นว่า การที่ผู้แข่งขันจะได้รับรางวัล
โดยเฉพาะรางวัลแจ็คพ็อตนั้น เป็นไปได้อย่างยาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกมการแข่งขันนั้นผู้แข่งขัน
จะต้องใช้ดวง หรือโชคมากกว่า การใช้ความสามารถของตนเพื่อชิงรางวัล เพราะฉะนั้นการได้รับ
รางวัลหรือการทำแจ็คพ็อตแตกจึงเป็นไปได้ยาก

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัล

สำหรับการพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น จะพิจารณา
เป็น 2 ด้าน คือ

- ด้านความบันเทิง
- ด้านสาระความรู้

และประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัลทั้งทางด้านสาระ ความรู้ และความ
บันเทิงนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 30 แสดงการจำแนกความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในด้าน
ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัล

ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัล	ระดับของความคิดเห็น		
	น้อยไป	มากไป	เหมาะสมแล้ว
1. ความบันเทิงที่ผู้ชมได้รับจากรายการ	9%	19%	72%
2. สาระ ความรู้ที่ผู้ชมได้รับจากรายการ	78%	2%	18%

- ความบันเทิงที่ได้รับจากรายการ

ผู้ชมส่วนใหญ่ถึง 72% มีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนำเสนอความบันเทิงในสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว คือผู้ชมได้รับความสนุกสนาน และสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้ชมอีก 19% มีความเห็นว่าความบันเทิงที่ได้รับจากรายการนั้นมากเกินไป ส่วนผู้ชมอีก 9% มีความเห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันควรนำเสนอความบันเทิงให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนานจากรายการมากยิ่งขึ้น

- สาระความรู้ที่ได้รับจากรายการ

จากการสำรวจพบว่า ผู้ชมถึง 78% มีความเห็นว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนำเสนอสาระความรู้ให้แก่ผู้ชมน้อยเกินไป ทั้งนี้เพราะรายการส่วนใหญ่มักจะนำเสนอความบันเทิงเป็นหลัก ส่วนผู้ชมอีก 18% มีความเห็นว่า สาระความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น เราจะเห็นว่ามิต้องรายการที่นำเสนอสาระความรู้ และรายการที่นำเสนอความบันเทิง ซึ่งหากเราพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้วนั้น เราอาจจะเห็นลักษณะบางประการของรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันว่ามีลักษณะของ “รายการสอดไส้” หรือ “รายการเคลือบ 2 ชั้น” กล่าวคือ รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันส่วนใหญ่มักจะมีความมุ่งหมายอื่นแฝงอยู่ในการนำเสนอรายการด้วยเสมอ เช่น รายการบางรายการก็มีลักษณะของรายการแข่งขันชิงรางวัลเคลือบอยู่ชั้นนอกหรือภายนอก แต่ภายในเป็นรายการที่นำเสนอสาระความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ชม ยกตัวอย่างเช่น รายการลุ้นข้ามโลก ซึ่งหากเราพิจารณาอย่างผิวเผินก็คือรายการแข่งขันชิงรางวัลรายการหนึ่งเท่านั้น แต่ถ้าเราพิจารณาเนื้อหาของรายการอย่างจริงจังแล้ว เราจะพบว่า รายการลุ้นข้ามโลก ก็ถือเป็นรายการสารคดีท่องเที่ยวได้อีกรายการหนึ่ง แต่อาจจะมีเนื้อหาที่เบากว่ารายการสารคดีต่างๆ ไปเท่านั้น หรือตัวอย่างของรายการน่ารัก นาลุ้น ก็เช่นเดียวกัน เราจะเห็นว่าภายนอกของรายการน่ารัก นาลุ้น เป็นเพียงรายการแข่งขันชิงรางวัลธรรมดาๆ รายการหนึ่งเท่านั้น แต่ทว่าเนื้อหาภายในของรายการกลับเป็นสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ในขณะเดียวกันรายการแข่งขันชิงรางวัลอีกหลายรายการก็มีลักษณะของรายการ “สอดไส้” ที่แตกต่างกันออกไป เราจะเห็นว่าหลายรายการนั้น ภายนอกก็คือรายการแข่งขันชิงรางวัลรายการหนึ่ง แต่เนื้อหาภายในที่สอดไส้กลับเป็นรายการโปรมโหดตารา นักร้อง ดาวตลกต่างๆ เช่น ถ้านักร้องคนไหนกำลังอยู่ในช่วงโปรมโหดเพลง เราก็มักจะพบเห็นนักร้องคนนั้นออกรายการแข่งขันชิงรางวัลเกือบทุกรายการ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนี้ ผู้ชมส่วนใหญ่ได้แสดงทัศนะว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนี้มีจำนวนมาก ซึ่งรายการส่วนใหญ่ก็สามารถนำเสนอความบันเทิงให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นส่วนของพิธีกร และผู้แข่งขัน ต่างก็สามารถเติมแต่ง

สีสันและบรรยากาศความสนุกสนานของรายการได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดได้ สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลบางรายการก็นำเสนอสาระความรู้ต่างๆ ให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดีเช่นกัน อาทิเช่น ความรู้เกี่ยวกับชีวิตสัตว์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ เป็นต้น ในขณะที่บางรายการก็ฝึกให้เยาวชนได้พัฒนาสติปัญญา ฝึกไหวพริบ ปฏิภาณ อย่างเช่นรายการ 180 ไอคิว เป็นต้น

อนึ่ง จากการสำรวจ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการ คือ รสนิยมในการชมรายการแข่งขันชิงรางวัลของคนไทยนั้นยังไม่ค่อยแน่นอนนัก เข้าข่ายลักษณะของ “รักที่ เสียายน้อง” ทั้งนี้เพราะในขณะที่ผู้ชมยังชอบที่จะชมรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักอยู่นั้น ผู้ชมก็กลับเรียกร้องให้รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระความรู้เป็นหลักมีจำนวนมากขึ้นด้วย แต่ในขณะเดียวกันผู้ชมเองก็ยังตั้งเงื่อนไขให้สาระ ความรู้ดังกล่าว ต้องไม่เป็นเนื้อหาที่หนักจนเกินไป โดยจะต้องคงไว้ซึ่งความสนุกสนาน และความบันเทิง เพื่อให้ผู้ชมได้ทั้งความรู้ และความบันเทิงควบคู่กันไปในเวลาเดียวกัน นั่นเอง สำหรับในส่วนของรายการแข่งขันนั้น ผู้ชมส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ควรจะปรับปรุงการแข่งขัน และเกม ให้มีความสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ผู้แข่งขันและผู้ชมได้ฝึกทักษะการคิด การใช้หลักเหตุผล (Logic) และสติปัญญา เพื่อให้ทั้งผู้แข่งขันและผู้ชมเองได้พัฒนาความคิดของตนเองด้วย นอกจากนี้จะพิจารณาและปรับปรุงด้านเนื้อหาสาระของรายการแล้ว ประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัลก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่มักจะถูกนำเสนอและถ่ายทอดออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนเพียงกลุ่มเดียว นั่นคือกลุ่มผู้ใหญ่ ในขณะที่รายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชนจริงๆ กลับมีจำนวนน้อยมาก รศ.นันทวัน สุชาติ (2537) ได้ให้ทัศนะว่า “รายการแข่งขันชิงรางวัลควรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ รายการสำหรับผู้ใหญ่, รายการสำหรับวัยรุ่น และรายการสำหรับเด็ก ซึ่งรายการแข่งขันชิงรางวัลแต่ละประเภท หรือแต่ละกลุ่มนั้น ต้องพิจารณาว่าคนในแต่ละกลุ่มนั้นเขามีความสนใจอะไรกันอยู่ แล้วจึงสอดแทรกลงไปในเกม พร้อมด้วยเนื้อหาสาระความรู้ใหม่ๆ เพื่อจะได้พัฒนาทักษะทางด้านต่างๆ ของทั้งผู้แข่งขันและผู้ชมนั่นเอง”

นอกจากนี้รายการแข่งขันชิงรางวัลควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมที่บ้าน ทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามาร่วมแข่งขันในรายการบ้าง ไม่ใช่เป็นรายการแข่งขันชิงรางวัลสำหรับดารา นักแสดง นักร้อง หรือดาวตลก เหมือนที่ปรากฏให้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ การนำบุคคลที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น ดารา นักร้อง หรือแม้แต่พิธีกรเองมาออกรายการนั้น ทางผู้ผลิตรายการ ควรจะพิจารณา คัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมในหลายๆ ด้าน กล่าวคือ จะต้องเป็นบุคคลที่แสดงออกในสิ่งที่ถูกที่ควร มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญาดี และมีบุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะตามหลักจิตวิทยาแล้ว เด็กวัยรุ่น และเยาวชนมักจะชอบดูดารา ซึ่งอาจโดยไม่ใช้วิจารณญาณ ทำให้วัยรุ่นอาจเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมตามดารา นักแสดง นักร้องเหล่านั้น เช่น ดารา นักแสดงมาออกรายการแล้วเล่า หรือแสดงพฤติกรรมแปลกๆ ที่อาจไม่เหมาะสมกับระเบียบของ

สังคม แต่วัยรุ่นกลับเห็นว่าแปลกดี น่าสนใจ ซึ่งพวกเขาอาจจะจดจำแนวทางที่ส่งเสริมพฤติกรรม
ทางลบไปใช้ และอาจมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันจะมีจำนวนมาก แต่ถ้าผู้ผลิต
รายการเล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้ชมที่เป็นคนส่วนรวม และพยายามปรับปรุงพัฒนารายการ
แข่งขันชิงรางวัลของตนให้มีคุณภาพที่ดี เพื่อให้ผู้ชมได้รับประโยชน์สูงสุดแล้ว ก็จะทำให้รายการ
แข่งขันชิงรางวัลในบ้านเราเกิดความสมดุล คือมีทั้งปริมาณและคุณภาพ ส่วนผู้ผลิตรายการก็จะได้
ชื่อว่าเป็นผู้ที่หยิบยื่นและนำเสนอสิ่งที่ดีๆ มีคุณค่าให้กับสมาชิกในสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
ของสมาชิกในสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย